

Stöckl — pokazując zbiorek motyli darowany przez dra Smulikowskiego dla Muzeum im. Dzieduszyckich.

V. 13 czerwca.

Sulma — Spis Kózek nowych dla okolic Pufaw (odcz. sekretarz).

Referaty (Bibliographie).

Dr. M. Bernhauer. Neue Staphyliniden des paläarktischen Faunengebietes. Koleopt. Rundschau. Bd. 13. Wien 1927.

Między rozmaitemi gatunkami kusaków z różnych stron obszaru palearktycznego opisany jest jeden (str. 98) ze Śląska z okolicy Cieszyna. Autor opisał go na podstawie jednego okazu ♀, znalezionej przez Wankę, jako *Atheta (Metaxya) Wankaiana*. Ł.

J. Roubal. Zwei neue *Cryptophagus*-Arten aus den Karpathen. Koleopt. Rundschau. Bd. 13, 1927.

Jeden z opisanych gatunków stojący tabelarycznie mniej więcej koło *C. Skalitzkyi* Reitt., mianowicie *C. polonicus*, pochodzi z Bolechowa, zebrany przez Patkiewicza. Ł.

Freiherr Franz von Tunkl. Über die Wertung des Insektenlebens vor zweihundert Jahren. Ent. Anz. VII. 13—15, p. 155—156, 169—171. Wien 1927.

Autor opiera się na O. Gabr. Rzączyńskiego T. J. Historia naturalis etc. 1721, przedstawiając stan wiedzy o owadach przed dwustu laty.

Dzieła Historia naturalis nie wyzyskano jednak należycie, w części skutkiem błędnego przełożenia paru miejsc z łaciny na niemieckie, w części skutkiem błędnej interpretacji, w części skutkiem nieuwzględnienia lub braku interpretacji niektórych miejsc. Ł.

J. Zavrél. Chironomidy jeziora Wigierskiego. (Chironomiden des Wigrysees). Archiwum hydrobiologii i rybactwa. T. I. Nr. 3. Suwałki 1926. (Tekst niemiecki z polskim streszczeniem).

Autor opracował materiał dostarczony przez dr. Lityńskiego: głównie larwy Chironomidów (Diptera), częściowo także ich poczwarki i owady doskonale pochodzące z Wigier i kilku innych jezior północno-wschodniej Polski. Stwierdził 17 rodzajów — częściowo oznaczył także gatunki cw. grupy gatunków. Opisuje nowy gatunek: *Prothentes polonicus* (tylko stadium larwy). Wyniki biocenotyczne potwierdzają systematykę jezior Thienemanna: główny zbiornik Wigierski należy do typu jezior Tanytarsusowych, zbiorniki brzeżne do typu Chironomusowego. R. Kuntze.

Th. v. Wanka. IV. Beitrag zur Coleopterenfauna von Schlesien. W. Ent. Ztg. XLIV Bd. H. I u. II.

Autor przedstawia wyniki zbierania z lat 1920—26 w bliższej i dalszej okolicy Cieszyna. Spis poprzedza cennymi uwagami o zadaniach zbierającego faunę lokalną. Nie podanemi dotychczas z naszego kraju są nast. gatunki: *Dyschirius similis* Putz., *Stenus exiguus* Er., *Atheta setigera* Sharp., *Hydraena subintegra* Ggib., *nietschi* Pretn. i. l., *truncata* Rey, *Anthaxia helvetica* Stierl., *Lema septentrionis* Wse, *Ceutorrhynchus angulicollis* Schultzc, *Tychius gabrieli* Pen. (dotąd uważany za *vumilus* Bris.); za zawleczone uważa autor: *Perigona nigriceps* Dej. i *Laria brachialis* Fahr. K.

Dr. J. Obenberger. Buprestis splendens Fbr. und ihre nord-amerikanischen Verwandten. Ent. Anz. Jhrg. 1927, N. 8 u. ff.

Autor ustala różnice gatunkowe między *B. aurulenta* L. i *splendens* Fbr.; pierwsza jest gatunkiem wyłącznie amerykańskim (wschód płn. Ameryki), druga europejskim; podane rozmieszczenie tej ostatniej; nas interesują daty: Puszcza Białowieska i Toruń. *B. splendens* Fbr. ma zatem w naszej faunie zastąpić podawaną dotychczas *B. aurulenta* L. K.

J. Roubal. Zur Käferfauna der Ostkarpathen (Čorná Hora). Ent. Bl. 23 Jhrg. Heft 1. IV.

W tej części wylicza autor gatunki z rodzin *Cucujidae-Buprestidae*; między niemi sporo rzadkości; nieznanym dotąd z naszej fauny jest: *Shaerosoma glabrum* Reitt. K.

M. Kłapacz. Szarańczak nowy dla Polski. [Ein für Polen neuer Geradflügler (Orthoptera)]. Spraw. Kom. fizjogr. P. Ak. Um. LXII.

Autor bliżej referuje o znalezieniu *Saga pedo* Pall. na Kasowej Górze; prócz tego cytuje stamtąd nową dla kraju odmianę mrówki: *Formica pressilabris foreli* Em., rozpoznaną przez prof. J. Łomnickiego. K.

W. Niesiołowski. Przyczynek do fauny motyli t. zw. większych (Macrolepidoptera) okolic Krakowa. Beitr. zur Macrolepidopt.-Fauna d. Umgebung von Kraków). Ibid.

Nowo podanemi przez siebie gatunkami uzupełnia autor faunę motyli w. Krakowa do liczby 700, po odliczeniu mylnie dotychczas podanych form. K.

J. Zaćwilichowski. Materiały do fauny owadów Polski: Ważki (Odonata) Piwnicznej w dol. Popradu. (Die Odonaten-Fauna von Piwniczna am Poprad S-W-Polen). Ibid.

30 gatunków zebranych w miesiącach wakacyjnych 1926 r.

K.

Dr. T. Jaczewski. Zur Erforschung des Persischen Golfes (Beitr. Nr. 10). Aquat. Heteropt. Ent. Mitteil. Berlin-Dahlem. XVI. 5.

W materiałach Instytutu Entom. w Dahlem wyróżnił autor 3 gatunki wodnych pluskwiaków; z tego jeden nowy: *Trichocorixa persica*, którego dokładny opis podany. K.

Dr. T. Jaczewski. *Corixidae* from the state of Paraná. Prace Zool. P. P. Muzeum Przyr. (Ann. Zool. Mus. Pol. Hist. Nat.). Warszawa. T. VI. z. 1.

Wśród 529 okazów z rodziny Wiosłakowatych, zebranych w stanie Parana przez autora na Polsk. Wyprawie Zool. do Brazylii w l. 1921—24, dały się wyróżnić 4 gatunki, wszystkie nowe. K.

Sz. Tenenbaum. Verzeichnis der im Staate Paraná (Brasilien) gesammelten *Cassidini* (Coleoptera). Ibid.

61 gatunków i 1 odmiana z rodziny Tarczycowatych, określonych przez Spaetha (Wiedeń), pomieszczonych częściowo w zbiorach P. P. Muzeum Przyr. w Warszawie, częściowo w prywatnym autora. K.

M. Ostreykówna. Gruczoł przedtułowiony u gąsienic *Plusia gamma* L. (Die Bauchdrüse bei d. Raupen *Pl. gamma* L.). Prace Tow. Prz. Nauk. w Wilnie. Wydz. n. mat. i przyr. T. III. (Travaux de la Soc. des Sc. et des Lettres de Vilno. Cl. d. Sc. math. et nat. T. III.).

Autorka podaje topografię i budowę mikroskopową wspomnianego gruczołu, nad którym uzyskała szereg nieznanych dotąd spostrzeżeń, m. i. o zmienności kształtu jąder komórek części wydzielniczej, która jest w związku z linieniem się gąsienicy. K.

J. Scheffner. Die Schmetterlinge aus der Umgebung von Olchowa. II. Teil. Mit 1 Abb. Soc. Ent. 42. Jhrg. Nr. 2.

W części tej podaje autor 90 gatunków z rodzin *Sphingidae*-*Thyrididae* oraz wykresy okresów lotu dla wyliczonych dotąd rodzin. Jedną z ciekawszych form jest *Thaumatopoea processionea* L. Żalować tylko należy, że zbiór dowodowy zaginął wskutek działań wojennych. K.

Dr. R. Kuntze. Studja biostatystyczne nad zmiennością geograficzną Biegacza *Carabus arvensis* Hrbst (Col.) na ziemiach polskich. (Biostatist. Studien über d. geogr. Variabilität d. *Car. arv.* Hrbst in Polen). Z 1 tablicą. Lwów. Kosmos. T. 52. Zesz I—II.

Materiał *Carabus arvensis* z całego kraju (134 ok.) poddaje autor badaniom biostatystycznym, celem uzyskania matematycznych podstaw

dla definicji geograficznych ras, które dają się wydzielić na drodze zwykłego badania zespołu cech morfologicznych. Z tych wybiera autor do pomiarów 4: długość bezwzględna, wskaźnik przedplecza, wsk. pokryw i stosunek przedplecza do pokryw. Dla każdej z pow. wielkości oblicza szerokość zmienności, średnią arytmetyczną, średnie odchylenie i współczynnik zmienności. Na tej podstawie dały się ściśle scharakteryzować 2 serie geograficzne: czarnohorska i nizinna, podczas gdy seria z Podola i Roztocza wykazuje w poszczególnych cechach stanowisko pośrednie. Okazy z niziny są bezwzględnie dłuższe i węższe; w obu seriach zdarzają się osobniki, które w pojedynczych cechach okazują zbieżność zgodnie z definicją rasy, podaną na wstępie. Serię niziną (Nizina Polska, Wyżyna Lubelska i Małopolska, Kotlina Sandomierska) przydziela autor do rasy *germaniae* Leng.; serię zaś górską do r. *carpathus* Born; ta jednak w kierunku na zachód od Czarnohory okazuje odchylenie do rasy poprzedniej. Inne rozdziały poświęcone są kwestji współzależności cech, określania pojedynczych okazów rasowo, zmienności ubarwienia i szczątkom kopalnym tego gatunku na ziemiach polskich. K.

W. Kolbe. Beiträge zur schlesischen Käferfauna. Zeitschr. f. Ent. Breslau. 1927. Nr. 1.

Dalszy przyczynek do znajomości fauny chrząszców Śląska; do datkiem tym objęte są też miejscowości powiatów pszczyńskiego i rybnickiego. K.

Władysław Szafer. Życie kwiatów. Monografie i podręczniki wydawane nakładem K. S. Jakubowskiego we Lwowie. Tom I. Lwów 1927.

Bardzo cenna, pierwsza polska publikacja podręcznikowa poświęcona biologii kwiatów. Rolę owadów w zapyłaniu omawiają rozdziały III—VII. Kwiaty owadopylne podzielono na dwie kategorie zależnie od tego, czy występują w ich budowie dokładne przystosowania do zapyłania przez pewną, ściśle określoną grupę owadów, czy też takich przystosowań nie ma. Kwiaty drugiego typu mogą być zapyłane przez rozmaite grupy owadów. W pierwszej kategorii wyróżniono kwiaty muchówkowe, błonkówkowe, motylowe, chrząszczone i dwuowadowe. Podział ten jest wprawdzie b. praktyczny, można mieć jednak pewne wątpliwości czy pozostaje on zawsze w zgodzie z faktami; do kwiatów muchówkowych zaliczono np. przetaczniki, choć istnieją także pewne gatunki pszczołowatych zbierające wyłącznie na kwiatach tych roślin. B. interesujące są kwiaty dwuowadowe; należy do nich np. *Iris pseudo-acorus*, wytwarzający dwie różne postaci kwiatów, jedne przystosowane do zapyłania przez trzmiele, drugie przez muchówkę *Rhingi* *rostrata*. Najwięcej kwiatolubnych owadów dostarczają błonkówki; stanowią one w Europie 46,9% ogólnej liczby owadów odwiedzających kwiaty.

N.

Józef Heller und **Emil I. Meisels**. Untersuchungen über die Metamorphose der Insekten. VI Mitteilung: Röntgenographische Untersuchungen über den Entwicklungsvorgang. Biol. Zentralblatt, Bd. 47, 1927.

Poczwarki *Deilephila euphorbiae* poddano badaniom w promieniach Röntgena. Uzyskane obrazy pozwoliły łatwo przesledzić szereg zmian zachodzących w czasie życia poczwarczego jak np. stopniowe skupianie się pewnych, początkowo rozpruszonych, soli mineralnych w świetle jelita. Röntgenogramy nadają się też dobrze do wykrywania poczwarek nakłutych przez rączyce. N.

M. Piłewiczówna. O przemianie azotowej u owadów. Prace Inst. im. Nenckiego, T. III, 1926.

Do doświadczeń służyły karaczany (*Periplaneta orientalis* L.) i pływaki (*Dytiscus marginalis* L.). W przemianie głodowej pierwszych istnieją tendencje do ograniczenia rozpadu białka kosztem rozpadu związków bezazotowych nietłuszczonych, głównie węglowodanów; stosunek C/N w produktach dezasymilacji wynosi u osobników dorosłych (z początkiem okresu głodowego) 13, u larw dochodzi do 72. Przemiana głodowa pływaków wykazuje natomiast znaczny udział związków azotowych w procesach rozpadu. Stopień zużycia tłuszczów jest tu b. wielki; stosunek C/N w produktach dezasymilacji wynosi 5—6. N.

K. Hedwig. Verzeichnis der bisher in Schlesien aufgefundenen Hymenopteren. V. Ichneumonidae. Zeitschr. f. Entomologie, Breslau 1927, Jhg. 15, Nr. 2.

Ogłoszona pierwsza część wykazu wymienia, nie licząc licznych odmian, 240 gatunków *Ichneumoninae stenopneusticae* i 58 gatunków *Ichneumoninae cyclopneusticae*. Na podstawie tych liczb możnaby mniemać, że fauna gąsieniczników Śląska jest bogatszą nieco w gatunki niż odnośna fauna Polski, gdyż z Polski wykazano dotychczas 167 gat. *Ichn. stenopn.* i 16 gat. *Ichn. cyclopn.* Autor korzystał ze zbiorów Gravenhorsta i Dittricha oraz z pomocy wielu zbieraczy. N.

Z obcej literatury.

Dr. M. Bischoff. Biologie der Hymenopteren, eine Naturgeschichte der Hautflügler. Biologische Studienbücher V. Julius Springer, Berlin 1927. VIII+598 str. 8°.

Książka ta wypełnia jedną z dużych luk, istniejących w biologii owadów, uwzględniając całkowicie biologię tak ważnej grupy, jaką są błonkówki. Szczególnie cenne jest, że autor pracując w jednym z największych Muzeów Europy mógł całkowicie wykorzystać literaturę, bardzo obszerną w danej dziedzinie.